

2003 en verder

De vlaggen van het Jaar van de Boerderij die in de Noord-Hollandse wind op de talloze activiteiten wezen, kunnen worden verwijderd want '2003' is voorbij. Tijd voor een balans, tijd ook voor oogst. Verslag, evaluatie en aanbevelingen zullen volgen en begin 2004 wereldkundig worden, landelijke en provinciaal. De bekendheid van het Jaar is door de zeer vele activiteiten en de niet aflatende stroom publiciteit enorm. Met het grote aantal lokale publicaties in de vorm van themanummers, -bundels, boeken, beschreven routes en films (video/dvd) beklijft de boerderij en dat betekent ook voor langere tijd een basis voor blijvende belangstelling en verdieping. En ook het omgaan met het waardevol agrarisch erfgoed lijkt bij de overheden ten goede te kenteren, al blijft nog wel heel wat te wensen over.

Nog altijd worden boerderijen gesloopt (sloopplannen in o.a. Monnickendam, Bergen; Bovenkarspel, Oost-Graftdijk); nog altijd wordt bij aankondigingen ervan vaak vermeld dat het om 'een woonhuis' gaat waarbij niet of te laat kan worden gereageerd. En nog steeds worden curieuze, vaak a-historische maar ook a-architectonische ingrepen niets in de weg gelegd -al bieden de nieuwe welstandsnota's in dat opzicht hoop voor de toekomst-. Het Jaar van de Boerderij heeft in Noord-Holland zijn succes te danken aan de medewerking en inzet van vele enthousiastelingen. Ons bestuur is er zeer erkentelijk voor!

Nieuwe activiteiten

Voor 2004 staat alweer een aantal activiteiten op stapel. Zo komt eindelijk het boek *De stolp te kijk* uit, een herziene heruitgave, met actuele aanvullingen in de vorm van o.a. vraaggesprekken met zes betrokkenen uit diverse hoeken van het boerderijwezen. Aan de grote vraag naar lezingen wordt ook in 2004 voldaan en de boeiende cursus *De stolp stap voor stap* wordt in verband met de grote belangstelling herhaald. En voor het najaar staat een nieuwe publicatie over het provinciebrede kleurgebruik aan buitenwerk van boerderijen op stapel. De eerste fase van de boerderijen-inventarisatie zal worden afgerond en in september-oktober wordt opnieuw

Stolp-award voor het Watertheater

'Stolp op het spel' is de naam van het stuk dat de Stichting Watertheater uit Oudendijk deze zomer op de planken zette. Helemaal geïnspireerd op de problematiek rond de herbestemming van een boerderij en geschreven en opgevoerd in de context van een ouderwets en West-Fries familiedrama. Elf acteurs, waarvan 3 met een dubbelrol, speelden het verhaal van een familie rond de erfenis van de oude boer. De stolp is de inzet van een gigantische strijd om het bezit tussen twee zoons, waarvan de een het boerenbedrijf wil voortzetten en de ander de kassa al hoort rinkelen in de als sauna 'De Boerderette' verbouwde boerderij. Een hevige strijd brandt los, die uiteindelijk in het voordeel van boerenzoon en stolp uitvalt als het verleden van de overleden boer een stevig woordje mee gaat spreken. Zes maal vond de opvoering plaats in drie stolpen in Bobeldijk, Avenhorn en Noordbeemster. 'Stolp op het spel' was niet alleen gemaakt op de actualiteit van het boerderijjaar, het werd ook nog eens op locatie gebracht. Niet alleen was de speelkwaliteit meer dan uitstekend, ook

brachten de tonelisten de problematiek rond de stolp alsof deze zich in het volle leven afspeelde. Niet voor niets waren alle voorstellingen dik uitverkocht. Deze bijzondere manier van aandacht voor de stolp verdiende in de ogen van de Boerde-

FOTO: ISABELLE LOS

rijstichting een stolp-award. De onderscheiding in de vorm van een polystyreen-druk van Joyce Ennik is het Watertheater na de try-out op 24 september in de stolp van de familie Van der Pal overhandigd. Tot grote verrassing en vreugde van Marianne van Leijen van het Watertheater. Het 'dik verdiend' van de Boerderijstichting werd met een enorm applaus onderstreept. ▲

een leden-excursie georganiseerd, ditmaal naar Kennemerland. Het komende nummer van de nieuwsbrief, in april, zal vergezeld gaan van een themanummer van het tijdschrift Duin & Dijk, gewijd aan de natuur en fauna ronde de boerderij.

Ons bereikte het droeve bericht van het overlijden van Rob van de Waal. Hij was een der grondleggers van onze Boerderijstichting en tot 1997 een uiterst deskundig bestuurslid -daarna erelid- met een waardevolle inbreng in ons beleid en activiteiten. ▲

INHOUD

- ▲ *Boerderijjaar daverend succes*
- ▲ *Boeren in de stolp*
- ▲ *Stolpen in Duitsland*
- ▲ *Vijzelbergen en hun voorlopers*
- ▲ *Wilgen knotten*
- ▲ *Boerderijen in film en boek*
- ▲ *Stolpen in het nieuws*

van Overbeek

Professionals in huizen

www.vanoverbeek.nl

Professionals in stolpen

CONCERTGEBOUWPLEIN 3
1071 LL AMSTERDAM
T 020 671 61 91

BUIKSLOTERMEERPLEIN 377
1025 XE AMSTERDAM
T 020 494 11 11

TRAMPLEIN 8
1441 GP PURMEREND
T 0299 42 88 98

KLEINE KERKSTRAAT 4
1135 AT EDAM
T 0299 37 30 40

LEPELAAR 3
1628 CZ HOORN
T 0229 27 17 77

HOOFDSTRAAT 215
1611 EA BOVENKARSPÉL
T 0228 52 10 52

van der Bel b.v.

SLOOPWERKEN EN ASBESTSANERING

- Sloopwerken • Renovatiesloopwerk
- Asbestsanering • Brandschade-, c.q. opruimingswerkzaamheden

Zuiderzeestraat 16, 1719 LA Aartswoud
Telefoon 0229-581327, Fax 0229-582772

KWANTES MAKELAARDIJ CV DE SLEUTEL TOT AGRARISCH BEZIT

- Aan- en verkoop van bedrijven en land
- Aan- en verkoop buitengewoon en particulier onroerend goed
- Onteigening
- Pachtzaken
- Melkquotum
- Agrarische taxaties
- Financierings- en verbouwingstaxaties
- Advies en begeleiding bij emigratie (Interfarms Emigratieservice)
- Specialist in Buiten Wonen

bezoek onze site www.kwantesmakelaardij.nl voor ons volledige aanbod

Middenweg 9, 1619 BL Andijk www.kwantesmakelaardij.nl
tel. 0228 592244 fax 0228 593044 kwantesmakelaardij@wxs.nl

het woonburo INTERIEURONTWERP & STYLING

Wanneer het interieur van uw stulp aan een verandering toe is, kan het Woonburo u van adviezen voorzien die kunnen variëren van een simpel kleuradvies tot een complete restyling.

Drie huizen * tel.: 072 - 5044027

Bouwbedrijf

G.J. Rotteveel & Zn. v.o.f.

AANNEMERS B. & U.

Voor alle
bouwwerken
op en om
het boerenerf.

ZUIDERVAART 133, 1847 LK ZUID SCHERMER
TELEFOON 072 - 5044256, FAX 072 - 5044513

Kwaliteits hekwerken, meubels en nostalgische tuinverlichting

- uit voorraad leverbaar • ook maatwerk

T.S. Commandeur
Dorpsstraat 102
1688 CJ Nibbixwoud
Tel.: 0229-573847
Fax.: 0229-574274

de-smederij@hetnet.nl

Uw bijzondere STOLPWONING goed verzekeren?

Dan kiest u voor de stolpwoningverzekering van Wederkerige Verzekeringen. Compleet met vele extra's zoals een gratis controle van uw brandblussers en bliksemafleiders. En, een gratis waardebeoordeling, waardoor u garantie tegen onderverzekering hebt. Nieuwsgierig geworden?

Neem dan contact op met Assurantiekantoor Leeuw & Out.

WEDERKERIGE
verzekeringen

Uw stolpwoningverzekering sluit u af bij Assurantiekantoor Leeuw & Out op de Mayersloot 14 in Broek op Langedijk, telefoon 0226 31 22 62.

Boerderijenjaar daverend succes

Het jaar van de boerderij zit er op. Het is afgelopen, wie had dat aan het begin kunnen denken. In januari (weet u het nog?) sloegen we in Noord-Holland het voorblad van de boerderijkalender om en wisten we dat er nog 12 maanden te gaan waren. Die zijn nu om. Over en uit! Het jaar is landelijk, provinciaal en lokaal een daverend succes geworden, dat is de algemene mening van de organiserende stichting 2003. De boerderij staat op de politiek-bestuurlijke agenda, de problematiek is onder de aan-

loketfunctie innemen. Er is veel aandacht gekomen voor vorm en functie van nieuwe objecten in het platteland, waarin de zogenaamde vitale architectuur een belangrijk initiatief is. Er is op verschillende bestuursniveaus aandacht voor ondersteuning van de landelijke bouwkunst bij herbestemming, zoals in Noord-Holland en Noord-Brabant met respectieve nota's en overeenkomsten. De Minister van Landbouw vroeg in een brief aan de sector om historische boerderijen voortaan niet meer te slopen, maar in te passen in het verbrede model. De Staatssecretaris van Cultuur ziet wel wat in het plan historische boerderijen als zodanig te blijven oormerken, zodat deze na herbestemming niet meer administratief onzichtbaar zijn.

thema-nummers en brochures (Den Helder, Het Gooi, Bergen, Bloemendaal), boerderijenboeken (Wieringen, Amsterdam-West en Landelijk Noord, Heemskerk, Limmen), films en video's (Stolp in Zicht, Knolledam, Wognum), beschreven fietsroutes waarvan er vijf langs museumboerderijen en ook in Venhuizen, Beemster, De Rijp en Zeevang, tijdschriftartikelen (N-H, Heemschut, Op Pad, De Groene Long, Landschap Noord-Holland), symposia (i.s.m. gemeente Schermer), vier Boerderij-estafettes, rondleidingen en excursies (Texel), fotowedstrijden, puzzeltochten en theater. In het najaar startte de stolpboerderijencursus en kreeg de Boerderijstichting de West-Frieslandprijs.

FOTO: MART GROENTJES

Boerderij-estafette, 15 juni in Middenbeemster.

In Noord-Holland

In Noord-Holland ging het van hetzelfde laken een pak. Het Noordhollands Dagblad besteedde het hele jaar aandacht aan het jaar met een serie over stolpboerderijen en ruime pagina's in voor het jaar, de erven (Erfgoedtrofee), de interieurs en de verkiezing van de boerderij van het jaar, de streekedities deden er het hele jaar nog eens flinke schep artikelen bovenop. Het Westfries Genootschap besteedde de jaarbundel aan de stolpboerderij. Het hele jaar door was er in elk dorp, in elke stad en in elke streek wel iets op het gebied van boerderijen. Zoals tentoonstellingen (provinciehuis, Westfries Museum, museumgemeenmaal Wilhelmina, Zijpe, Huizen, Midwoud, Haarlemmermeer, Uitgeest), lezingen,

Stolpen in de steigers

En vergist de stichting zich of stonden er meer steigers voor en rondom stolpboerderijen, werden er meer voorgevels gevoegd, voordeuren geschilderd, hekken gerepareerd, tuinen opgeknapt en rieten daken hersteld dan in enig ander jaar? De Boerderijstichting meent dat dit werkelijk zo is geweest en het bewijs is van het daverende succes van het jaar van de boerderij ook in Noord-Holland! De groeiende belangstelling voor de landelijke bouwkunst is noodzakelijk en de ondervonden medewerking was niet alleen fantastisch, maar bovendien hartverwarmend. Veel instanties, (historische) verenigingen en personen is ons bestuur veel dank verschuldigd. Door al deze inzet kan de boerderij er alleen maar wel bij varen! ▲

dacht gebracht en men is van het belang en de waarde van de landelijke bouwkunst doordrongen geraakt. In 2003 is er een ware vloedgolf van mediale aandacht geweest. Van De Cocksdorp tot Maastricht en van Terneuzen tot Schiermonnikoog stonden de kranten wekelijks vol, zonden radio en tv frequent items uit en was er een rijke oogst aan boerderijenboeken. Ook het publiek wist de boerderij te vinden; dat bleek uit de opkomst bij de publieksmanifestaties en uit de ruim 50.000 bezoekers meer aan de Open Monumentendag. Met 850.000 bezoekers totaal een absoluut hoogtepunt. Straks kunnen we het in de evaluatie van het boerderijenjaar allemaal rustig nalezen.

Nu al resultaten

De conclusie is onmiskenbaar: de boerderij, het interieur, de bewoning, het boerenleven, de beesten, het boerenerv (de cultuur), het platteland, de rust en de ruimte (de natuur) heeft nog veel en diepe wortels in de Nederlandse samenleving. In het hele land is ingehaakt op de thematiek van de boerderij, landelijke bladen als Landleven bijvoorbeeld, de agrarische sector met het initiatief van de Vrienden van het Platteland. De SHBO wil zich als kenniscentrum van boerderijen vernieuwen en een duidelijke

Op 6 september ontving de Boerderijstichting Noord-Holland de eervolle West-Frieslandprijs 2003 uit handen van voorzitter K. Bant van het Westfries Genootschap. ▲

Bij Koning is eigenlijk elk jaar **'Jaar van de Stolp'**

Dorpsstraat 11a Hensbroek

BOUWKUNDIG ONTWERP-
EN TEKENBUREAU
KONING BV

SCHREPEL 12 DE GOORN - TEL.: 0229 - 540996
WWW.MAARTEN-KONING.NL

Onderlinge Verzekeringsmaatschappij **De Veenhoop**

Hoornseweg 2
1687 ND WOGNUM
telefoon 0229 57 22 57

Speciaal voor de brandverzekering van rietgedekte panden.
Goede voorwaarden met lage premies.

Voorbeeld: brand-/stormverzekering woonboerderij steenriet
vanaf € 1,85‰

*Voor verantwoord
tweede gebruik
van uw stolp*

RIETDEKKERSBEDRIJF
v.o.f. J.P. Kooijman

Ruigeweg 119
1751 HJ Schagerburg
Telefoon 0224 - 57 13 28
Fax 0224 - 57 31 68

Heeft u bouwplannen?

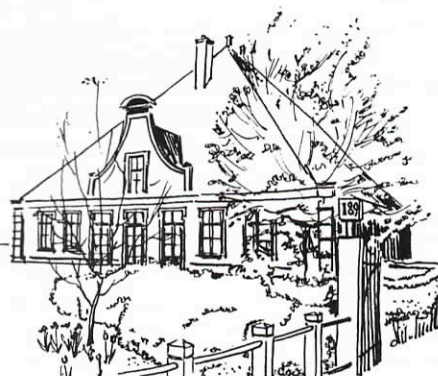
*Bouwer van burger- en utiliteitsbouw,
restauratie, renovatie, onderhoudswerken
en projectontwikkeling.*

Akerbouw b.v.
Geesterweg 6a
1911 NB Uitgeest
0251-315817

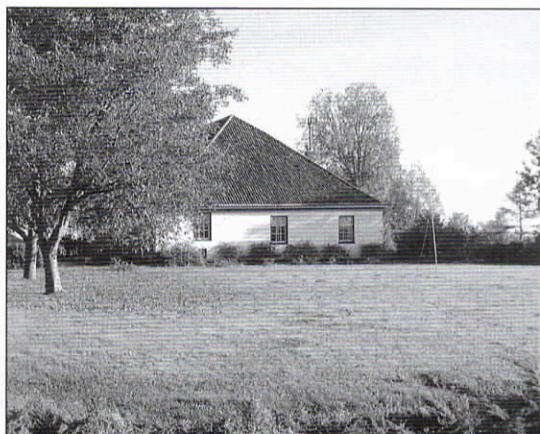

Nederlands Verbond
van Ondernemers
in de Bouwnijverheid

Architectenburo Cornelis de Jong bna

Middenweg 189, 1462 HM Middenbeemster
telefoon 0299 681407, fax 0299 683473

Westbeemster

'Het Spaanse huis', een boerderij in het prachtige werelderfgoed verrijkt met echte Spaanse historie, een drietal schuren van resp. 25 x 16 mtr., 15 x 7 mtr. en 16 x 8 mtr. gelegen op ca. 1 ha. en ruim 1,5 ha. extra weiland bieden volop mogelijkheden voor opslag alsmede voor dierenliefhebbers.

Indeling: zij-entree, gang, 4 kamers, badkamer v.v. ligbad, douche-hoek, 2e toilet en wastafel-meubel, woon-/eetkeuken met diverse inbouwapparatuur, woonkamer v.v. schuifpui, bijkeuken v.v. toilet. Het achterste gedeelte van de boerderij is nog v.v. een dars met diverse stallen en 2 paardenboxen.

Thans rust er een goedgekeurd bouwplan op het perceel voor het realiseren van een nieuwe boerderij met een inpandige extra wooneenheid, nieuwe schuur, paardenbak en kapberg.

Aanvaarding in overleg, kan spoedig.

Vraagprijs € 725.000,- k.k.

TROMP
GARANTIEMAKELAARS

Tel. 0299 - 68 37 68
Middenweg 152 - Middenbeemster
www.trompgarantiemakelaars.nl

Stolpen in Duitsland

Boerderij 'Staatshof'

Van mevrouw B.R. Wigman-Kern uit Schoorl ontvingen wij een reactie op de bijdrage van S. de Jong 'Stolp, stelp, stolb' in nieuwsbrief 37, mei 2003. Zij is o.a. bezig uit te zoeken waar het woord *stolp* werkelijk vandaan komt en na het Oostzegebied en via Rusland belandde zij inmiddels bij de Bulgaarse taal. Met een collega -mevrouw Wigman is oud-taaldocente- besprak zij overige mogelijke bronnen; "wie weet komt het woord stolp wel uit een gebied buiten het Indo-germaans, t.w. via de bijbel en haar verspreiding, of via de Griekse bijbel, - maar een Griek vond geen gelijkenis in zijn taal-. Dan is de tweede vraag, of *stolp* wel ouder is dan de werkwoorden stolpen en stelpen; volgens sommige woordenboeken niet". Mevrouw Wigman wil t.z.t. een lijst samenstellen met de mogelijke samenhangen van *stolp* en verschillende talen en de bijbehorende woordbetekenissen. Overigens vreest ze, zoals ze zei, dat het zoeken naar de eigenlijke oorsprong zoiets is als 'het zoeken naar een speld in een hooiberg'.

Van de Duitse novellenschrijver Theodor Storm (1817-1888) vond zij in 'Auf dem Staatshof' een beschrijving van een boerenhoeve in Koldenbüttel (aan de noordwestelijke kust van Duitsland), een boerderij die veel overeenkomsten met de stolp vertoont en 'Hauberg, of Haubarg' wordt genoemd.

Storm schrijft:

"..... dan echter laat mij de herinnering in de steek en ik zie mijzelf pas weer enkele uren later op het hooi liggend, een warme zomerschemering om mij heen. Ik kijk omhoog langs de uit hooi en graanschoven gevormde wanden die om mij heen tussen vier grote posten oprijzen (vert.: 'Pfosten'= posten, stijlen, palen); zo hoog, dat de blik door een woeste duisternis heen moet, tot hij opnieuw een matte schemering bereikt

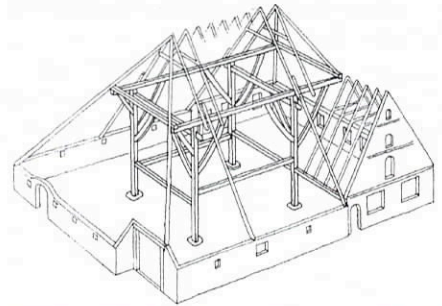
die tussen talloze spinnenwebben door een dakraam naar binnen valt. Het is het zogenaamde 'vierkant', waarin ik mij bevind.

De voor het bewaren van het hooi bepaalde ruimte binnen in het huis, de ruimte waarvan de boerderij in onze mars-(moeras-) gebieden de eigenaardige hoge vorm van het dak en zijn naam 'hooiberg' of 'houwberg' heeft gekregen....."

(aantekening bij 'houwberg': hooi betekent oorspronkelijk 'het te houden' of 'het gehouvene' (denk aan de 'houweel'); cq het te snijden/het gesneden).

De door Storm in het dialect Plattdeutsch beschreven boerderij stond op een terp in de omgeving van Friedrichstadt dat in de

17^e eeuw door hertog Friedrich III von Gottorf gesticht werd voor de Hollanders die vanwege hun geloof waren verdreven. De boerderij 'Staatshof' was kennelijk een stolpboerderij zoals wij die kennen; alleen werd de naam ontleend aan de hand van de hooiopslag in het vierkant; vanuit de functie dus en niet zoals -vermoedelijk bij ons- aan de hand van het materiaal (staanders, palen).

Voorhuis uit 1902 zoekt met spoed een stolpschuur

Op dit moment is aan de Schermerweg 86 in Alkmaar een monumentaal stolpvoorhuis uit 1902 te vinden. Ooit was dit verbonden met een grote stolpschuur. Deze is al jaren geleden afgebroken. Het voorhuis bleef bewaard. Echter niet voor lang meer: een sloopvergunning is al geruime tijd geleden verleend en in de loop van januari 2004 zal de sloop plaats vinden. Het gaat om een voorhuis van een destijds gebruikelijk type. Dat wil zeggen om een éénlaagswoning onder een forse kap. Aan de buitenkant valt niet alleen het rijke siermetselwerk in rode en gele verblendsteen op, maar ook de kruispannen op het dak. De oorspronkelijke voordeur, gelegen in een betegelde portiek, geeft toegang tot een lange middengang. De oude paneeldeuren bleven hier bewaard. Aan weerszijden liggen de vertrekken: links een voorkamer met erachter de woonkeuken, rechts een voorkamer en een achterkamer die tot slaapkamer heeft gediend. Met name de rechtervoorkamer behield veel van zijn oorspronkelijke afwerking, zoals een houten plafond met vakkenindeling ('sterpatroon in achtkant'), diepe raamnissen met bijbehorende binnenluiken en accoladevormige bankjes en een schoorsteenboezem met slanke zuiltjes en rijk geprofileerde kroonlijst. Via een houten trap met gedraaide houten spijlen bereikt men de zolder waar plaats is voor diverse

kamers. De mooiste kamer ligt aan de voorkant, waar een dubbele openslaande deur toegang geeft tot een ouderwets balusterbalkon.

Interesse? Neem z.s.m. contact op

Naar verwachting zal het stolpvoorhuis aan de Schermerweg in de loop van januari 2004 verdwijnen. Overwogen wordt om het pand zo te demonteren, dat herbouw elders mogelijk is. Het mooiste zou het zijn, als het voorhuis herbouwd zou kunnen worden bij een bijpassende stolpschuur. Belangstellenden, die de beschikking hebben over zo'n bouwwerk, of die anderszins nieuwsgierig zijn naar de mogelijkheden tot herbouw van het voorhuis, kunnen t/m 15 januari contact op te nemen met Projectontwikkelingsmaatschappij Randstad Noord (PRN) bv, ir. Th.L. van der Jagt, T: 072-562 97 30.

FOTO: HENK KRABBENDAM

Boeren in de stolp (1)

Op 29 september 2003 hield Kees van der Wiel in het kader van de cursus De stolp stap voor stap een boeiend verhaal over de agrarische geschiedenis van Noord-Holland. Zijn verhaal legt een link tussen dit onderwerp en de bouwgeschiedenis van de stolp. Van der Wiel heeft zich er altijd over verbaasd dat in het prachtige standaardwerk over de stolp van Brandts Buys zoveel over de bouw en het uiterlijk van de stolp te vinden is, maar zo weinig over het doel waarvoor het gebouw diende, namelijk als bedrijfsgebouw met een agrarische functie.

De cursisten bezitten inmiddels het verslag van de cursusavond waarin dit verhaal grotendeels is opgenomen. De redactie is verheugd over de mogelijkheid het verhaal ook in deze nieuwsbrief te kunnen publiceren.

In de volgende nieuwsbrief volgt het tweede (en laatste) deel van dit verhaal.

Als mogelijke verklaring van de stolp als bouwvorm is er vaker op gewezen dat deze met zijn vier simpele 'draggers' een handig bouwtechnisch antwoord was op de slappe grond waarmee men in het Noord-Hollandse polderland te maken had. Bovendien was hout het bouw materiaal dat met de Zaanse zagerijen en het ontbreken van steenbakkerijen het meest voorhanden was.

De spreker vraagt echter naast deze bouwkundige kant ook oog voor de functie van de boerderij in deze streek. Hij trekt daarbij een vergelijking met de boerderijen in aanverwante gebieden als Zuid-Holland, Friesland en de boerderijen langs de Amstel. Per streek verschilden niet alleen de boerderijen, maar ook het karakter van het boerenbedrijf. In het westen van Nederland had de rundveehouderij de overhand, zo blijkt uit een kaartje van de rundveedichtheid rond 1800. Met name Friesland, Noord-Holland en het Hollands-Utrechtse veenweidegebied waren de veeteeltgebieden bij uitstek. Elders in Nederland, bijvoorbeeld in Brabant of Gelderland, was het boerenbedrijf vaak een gemengd bedrijf, waarbij de veeteelt veelal in dienst stond van de akkerbouw (gebruik van de mest). De veehouderij was echter al eeuwen een zeer commercieel bedrijf waarvan de producten op de markt verhandeld werden. Het hoofdproduct was daarbij van streek tot streek verschillend en bepalend voor de bedrijfsopzet. In Noord-Holland draaide alles om de volvette kaas, welke direct uit de melk bereid wordt. Het was een goed houdbaar product dat over grote afstanden te exporteren viel, wat ook al vroeg op grote schaal gebeurde vanuit de Noord-Hollandse havensteden. De Zuid-Hollandse boeren legden zich meer toe op boter (rond

Delft) of halfvolle kaas (Gouda) of magere komijn kaas (Leiden). Dat vereiste bijvoorbeeld grote koele melkkelders, waarin de melk te koelen werd gezet alvorens afgevoerd te kunnen worden voor de boekproductie. In oude Delflandse boerderijen treffen we ook vaak een uitstulping van een aangebouwde karn(ros)molen aan en een grote werkruimte tussen de woning en het stalgedeelte.

De stolp: typische veeboerderij

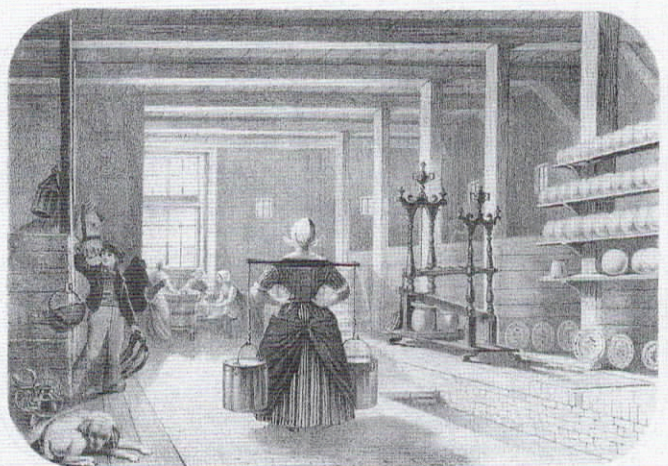
De stolpboerderij in Noord-Holland bood bij uitstek ruimte aan het vee; de kaasproductie was een seizoensbezigheid waar men de ruimte voor had als het vee buiten was. 's Winters, binnen, werd het vee meestal 'drooggezet' met alleen wat melkproductie voor eigen consumptie. De aandacht in de stalperiode was geheel gericht op het kalveren. Melk kon alleen te gelde gemaakt worden door bedrijven dicht bij de stad. Dat was waar de boeren langs de Amstel zich op specialiseerden. Om echter zomer en winter voldoende melk te kunnen leveren, hadden zij een voortdurende aanvoer van vers melkvee nodig, die met schepsledingen tegelijk werd aangevoerd uit Friesland (en van Texel en Wieringen). Dit vee werd 'afgemolken' en ondertussen vetgemest voor de slacht. Dit bedrijf was niet op continuering

van de veestapel gericht; men had daar dus ook geen ruimte voor jongvee in of bij het gebouw.

Typerend is ook het verschil in stalling van de koeien. In de stolp en de Friese boerderijen staat het vee met de koppen naar buiten en in de Zuid-Hollandse boerderijen en langs de Amstel met de koppen naar de voergang in het midden. Dat kan een verschil in traditie zijn, maar zegt ook iets over de betekenis die de Zuid-Hollandse boer hechtte aan het voeren. Hij besteedde ook veel aandacht aan de speculatieve inkoop van voer dat hij zelf niet verbouwde (afval van jeneverstokerijen, stijfselfabrieken, bietenpulp, etc.)

De Noord-Hollandse boer daarentegen was veel kieskeuriger, en de boerin spreekwoordelijk zindelijk in de stal. Gebrekkige hygiëne had namelijk een funeste uitwerking op de kaas.

De Friese stal komt nog het dichtst bij die van de Noord-Hollandse stolp: hoge hooiruimte en veel plek voor het vee. De Friese boerderij telde alleen doorgaans meer koeien dan de gemiddelde stolp en de bedrijfsvoering was in de eerste plaats gericht op de aanfok van jongvee die meer geld opleverde dan de zuivelproductie. Kortom, de stolp was niet alleen een ingenieus bouwwerk, maar ook zeer functioneel voor het bedrijf dat daarin werd uitgeoefend: de kaasmakerij van volvette Edammer kaas. De stal van de stolp bood plaats aan ongeveer tien tot twintig koeien en sloot goed aan bij de standaard kavels in de droogmakerijen van ca. 20 morgen (18,5 ha) en het 'vierkant' van de boerderij gaf precies genoeg ruimte om de daarbij behorende hoeveelheid hooi in te bergen.

Kaasmakerij in de stolp, litho, 1857.

Veemarkt, Purmerend.

FOTO: WIMDEL JONGENS

Als min of meer ideale maat gold blijkbaar 16 koeien. Die waren met twee personen goed te melken en de hoeveelheid melk was door de boerin en een meid goed tot kaas te verwerken. Bij grotere productie ontstond er noodzaak tot aantrekken van vreemde arbeid, die niet altijd zijn geld opbracht (en 's winters al helemaal niet). Er was echter één periode in het jaar dat elke boer personeel te kort kwam, en dat was in de hooitijd. Omdat dan in het dorp iedereen met dat probleem zat huurde hij eeuwenlang daarvoor z.g. 'hannekemaaiers' in op de markt in Purmerend of Hoorn, dat wil zeggen gastarbeiders uit Duitsland en het Oosten van Nederland die zich voor deze voor hun begrippen goed betaalde seizoenarbeid verhuurden.

De varianten op het stolpgebouw ziet de spreker in de eerste plaats als een praktische aanpassing aan de plaatselijke omstandigheden. Zo zit bij veel West-Friese stolpen de deel deur aan de voorzijde omdat het hooi van ver via de weg moest worden aangevoerd. In de Beemster en ander polders lag het land echter direct achter de stal en dus zat daar de groet deur. In de vaarpolders zit hij vaak aan in de zijgevel omdat het hooi via de sloot naar binnen kwam.

Naast melkkoeien hielden de meeste boeren in Noord-Holland ook vaak schapen voor grondonderhoud en vleesverkoop, en een aantal varkens, dat de wei gevoerd kreeg die van de melk overbleef bij het kaasmaken. Het paard had in de Noord-Hollandse stolp slechts een bijrol: alleen in de hooitijd en

op marktdagen was het onmisbaar en verder gaf het status bij de zondagse kerkgang. Voor het overige was het een dure kostganger in het bedrijf.

Het boerenbedrijf in 1514

Het oudste overzicht over het boerenbedrijf in heel Holland dateert van 1514. Toen werd er in het hele gewest een onderzoek uitgevoerd naar de welvaart van de verschillende dorpen en steden ten behoeve van nieuwe belastingheffing. J. Voskuil (van 'het Bureau' = P.J. Meertens Instituut) heeft die gegevens bewerkt tot een aantal kaartjes, waaruit blijkt dat de boer op het Noord-Hollandse oude land (vooral West-Friesland) in vergelijking met zijn Zuid-Hollandse collega's bedrijfjes had van betrekkelijk kleine oppervlakte, bestaande uit vele verspreide perceeltjes, waarvan hij grotendeels zelf de eigenaar was en een huis bewoonde met een vrij redelijke huurwaarde. Uit andere bronnen blijkt dat hij dat bedrijf vaak combineerde met een bijverdienste van één of meer gezinsleden in de scheepvaart.

(Het Zuid-Hollandse bedrijf was gemiddeld veel groter in oppervlak, maar grotendeels een pachtbedrijf dat relatief minder opbracht. Bij nader inzien blijkt overigens dat deze boer zelden vast zat aan één verpachter die hem geheel in zijn greep had. Meer dan zijn Noord-Hollandse collega betrof het bedrijf een aaneengesloten oppervlak, dat soms over zes of zeven grondeigenaren verdeeld was. Het enige stuk grond dat de boer bij voorkeur zelf bezat was het erf waarop zijn boerderij stond. Volgens de

theorie van Voskuil zou dit de aandring om al vroeg een stenen boerderij daarop neer te zetten sterk hebben beïnvloed als teken dat de verpachter hem daar nooit weg zou kunnen krijgen en dus wel gedwongen was hem het daaromheen liggende land te verhuren).

De stolp: de boerderij van de droogmakerijen

Uit kaartjes waarin de groei en daling van het aantal huizen is te zien tussen 1514-1633-1733 en 1830 blijkt dat die groei in de loop der eeuwen met hollen en stilstaan en zelfs achteruitgang verliep (in de tijd dat nog vrijwel elk huis op het platteland gelijk te stellen was met een boerenbedrijf (je)). In de eerste periode, tussen 1514 en 1630, ging het zeer goed met Noord-Holland. Dat resulteerde in een spectaculaire toename van 160% van het aantal huishoudens. Dat hing samen met de succesvolle combinatie van landbouw met de zeevaart, waardoor de afzetmarkt enorm vergroot werd; zo kwam er handel met het Oostzeegebied (graan retour) en met Zuid-Europa (kwam bijvoorbeeld zout en wijn mee terug). Het maakte de groei van veel kleine bedrijfjes mogelijk.

De goede grondprijzen maakten begin 17^e eeuw ook de inpoldering van de vele meren in Noord-Holland aantrekkelijk, die tussen 1610 en 1640 met investeringen van Amsterdams koopmanskapitaal plaatsvond. Binnen dertig jaar gaf dat plaats voor zeker 1500 grote moderne landbouwbedrijven. De nieuwe landbezitters kozen bij de bouw van de nieuwe pachtboerderijen massaal voor een nieuw modern boerderijtype: de stolp. Aan de vraag of de stolp voor de droogmakerijen al bestond durft de spreker zich niet echt te wagen, maar erg gangbaar was hij toen nog niet. Hij toont een oude kaart uit 1603 van het dorp Schellinkhout waar diverse gedetailleerde boerderijen op zijn getekend, waarvan er geen één lijkt op een stolp. Wel is zeker dat de stolp als boerderijtype door de droogmakerij een grote verspreiding kreeg en al snel ook door de boeren op het oude land als het voorbeeld gezien werd hoe een boerderij eruit moest zien als je kans had een nieuw te bouwen of een bestaande te vergroten. Hij laat ook een opmetings-tekening zien van het SHBO van een boerderij uit Assendelft die door allerlei verbouwingen van een langhuistype in een stolpmodel is veranderd.

In de volgende nieuwsbrief (april 2004) deel 2 (slot).

Aannemersbedrijf
M. Duinmaijer B.v.

- nieuwbouw
- verbouw
- renovatie
- onderhoud
- houtskeletbouw
- machinale houtbewerking
- kozijnenspuiterij

Volger 45, 1483 GA De Rijp tel: 0299 673487 fax: 0299 674626 www.duinmaijer.nl

**STEENHANDEL
MARTIEN MOL BV**
Tel. 072 - 5091707 Fax 072-5095825
Postbus 60 - 1870 AB - Schoorl

- groothandel in oude bouwmaterialen
- in- en verkoop gebruikte straatstenen
- gebikte metselsteen - dakpannen - plavuizen
- wandtegeltjes - ijzerwerk - hekwerk - enz.
  - schouwen en oud sanitair

OPSLAG:
Zijperweg 20, industrieterrein Lagedijk
Schagen
Tel. 0224 - 215235

SKANTRAE

DEUREN MET KARAKTER

SKS 1203 SKS 1204 SKS 1206 SKS 1209 SKS 1217 SKS 1218 SKS 1220 SKS 1221 SKS 1229 SKS 1230

Skanelekt Accent perfect in detail en in prijs!

Skanelekt Accent is een compleet nieuwe serie stijldeuren van massief gelamineerd hout met een strakke profilering en een gladde voorbehandeling. Vele modellen in een strakke vorm met een knipoo naar de jaren '30. Deze deuren zijn te completeren met diverse soorten veiligheidsglas.

PontMeyer Hoorn b.v.
Protonweg 17, Postbus 311, 1620 AH Hoorn
Telefoon 0229 21 27 25 Fax 0229 21 61 26

www.sanderdouma.nl

voor:
nieuwbouw - verbouw
renovatie - restauratie
woningbouw
utiliteitsbouw
sportaccommodaties
interieur adviezen

**sander douma
architecten bna**

1841 gb stompstoren
noordervaart 73
tel. 072-5039847
fax 072-5039803
e-mail: post@sanderdouma.nl

Bel De Houtarts!

Ruim 40 jaar gespecialiseerd in:

- Onderzoek op houtaantasting
- Bestrijding houtworm, huisboktor en bonte knaagkever
- Zwamsanering op hout en muurwerk
- Constructief herstel van verzwakte balkeinden en houtconstructies met epoxytechnieken
- Verkoop van producten voor vakman en doe-het-zelver
- KOMO, ISO 9001, VCA* gecertificeerd en lid NVO

HEERHUGOWAARD NIJVERHEIDSPLEIN 7 (072) 574 18 56 www.vanlierop.nl

Samensteller 'Informatie kleurgebruik' van Westfries Genootschap en de Boerderijenstichting

J.C.J. van Kampen

Architectuurhistorie
Kleurenadviseur
Meesterschilder

Plevierstraat 38, 1742 AN Schagen, Tel: 0224 29 83 38, Mob: 06 103 004 63

**MAKELAAR
GEORGE V/D VELDEN
WENST ALLE
VRIENDEN VAN DE STOLP
EEN VOORSPOEDIG 2004**

Agriteam Noord-Holland Zandwerven 56 1715 KM Spanbroek
tel: 0226 355205 e-mail: spanbroek@agriteam.nl

WWW.AGRITEAM.NL

Lezingen

In 2003 verzorgde de Boerderijenstichting 34 lezingen voor instellingen als historische verenigingen, 'Vrouwen van nu', Nivon, Vrouwengildes, openbare bibliotheken, cursusgroepen, milieuvereniging, architectuurpodium, Rotary, div. instellingen in het kader van de Open Monumentendag en de Universiteit van Amsterdam.

Informatie en/of boekingen bij het secretariaat. In het eerste halfjaar van 2004 staan op het programma:

- 12 feb** Alkmaar (Innerwheel/Rotary)
- 16 feb** Veenhuizen (Vrouwen van Nu)
- 18 feb** Opperdoes (Vereniging voor ouderen)
- 22 feb** Zaandam (Nivon)
- 23 feb** Grootshermer (Vrouwen van nu)
- 09 mrt** Medemblik (Vrouwen van nu)
- 15 mrt** Schellinkhout (Vrouwen van nu)
- 23 mrt** Wijdenes (Vrouwen van nu)
- 20 apr** Venhuizen (Vrouwen van nu)
- 27 apr** Onderdijk (KOB)
- 18 mei** Koedijk (Vrouwen van nu) ▲

Stolpenexpositie in Edam

De pentekeningen van Noord-Hollandse stolpboerderijen van Wil de Bie uit Schoorl worden bijzonder gewaardeerd. Exposeerde hij eerst in het Provinciehuis, later verhuisde hij zijn werk naar Den Helder en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier in Alkmaar. Zijn negen pentekeningen in ansichtkaarten waren al snel uitverkocht. Als reprise gaan de stolpboerderijen van De Bie nu naar Edam. In de foyer van het districtskantoor HHNK aan de Schepenmakersdijk te Edam hangt Noord-Hollands karakteristieke boerenbouw in schijnbaar eenvoudige en losse inktzwarte pennenstreken ten toon van 19 januari tot en met 19 maart 2004. Tijdens werkdagen van 9 tot 16 uur de laatste kans voor stolpen in streepjescode.

(De Bie tekent eventueel ook in opdracht T: 072-509 23 09). ▲

Stolpjes

▲ Dat onze boerderijenkalender in de smaak is gevallen bewijst de grote vraag naar de uitgave voor 2004. Helaas, die is er niet. Voor degenen die willen afkicken: er is een aardige jaarkalender verschenen met foto's van boerderijen in Knollendam; te bestellen bij het secretariaat van de stichting Historisch Oost-Knollendam T/F: 075-642 00 20.

▲ 'Jan Donker en de Twisker stolpen' is de naam van de documentaire film die in opdracht van de provincie werd vervaardigd. Een portret van een der laatste boeren in prachtdorp Twisk. Verweven met zijn dorp, het agrarisch bedrijf en de geschiedenis ervan (Donker is voorzitter van de historische vereniging) vertelt hij over het verleden en heden en de verregaande maatschappelijke veranderingen. TV Noord-Holland doet de film in zijn programmering; ook is documentaire te leen bij de provincie.

▲ De provincie heeft de brochure 'Vrijkomende agrarische bebouwing' uitgebracht over het nieuwe provinciale agrarische beleid dat al geldig is in het Streekplan Noord-Holland Zuid en binnenkort ook in Noord-Holland Noord. Het beleid is gericht op de vitaliteit van het platteland en biedt mogelijkheden voor behoud van waardevolle boerderijen cq bijgebouwen. Van belang is het om vrijkomende agrarische bebouwing (bij bedrijfsverandering of -beëindiging) een zinvolle herbestemming te geven. De brochure is vooral bedoeld als hulpmiddel en aanvulling op gemeentelijk beleid en is ook voor andere instanties en betrokken particulieren een zinvolle wegwijzer.

Te bestellen bij het Servicepunt van de provincie Noord-Holland: T: 023-514 43 00. ▲

Kapberg en aanpassing

Van Klaas Boschma te Edam ontvingen wij een reactie op het artikel cq de discussie 'Opvattingen over een kapberg' in nieuwsbrieven 35 en 35. Hieronder zijn opmerkingen.

In de discussie wordt o.a. aangevoerd dat er lijkt een historisch bouwtype te ontstaan dat nooit bestaan heeft. Als reactie hierop wordt aangevoerd dat er wel degelijk zulke gebouwen waren waarbij dan gewezen wordt op de huizen met bewoond vierkant in Broek in Waterland, waarvan gesteld wordt dat die vierkanten nooit voor opslag van hooi waren bedoeld.

Broek in Waterland is nu echter juist een goed voorbeeld van een 'eigentijdse' aanpassing aan de nieuwe woonfunctie van een van oorsprong agrarisch gebouw. Alle huizen in Broek met bewoond vierkant zijn in oorsprong agrarische gebouwen en deze werden in de 18^e eeuw aangepast aan de woonhuisfunctie. Dit gebeurde 'eigentijds', d.w.z. met de 18^e eeuwse detailleringen. Een uitgebreid onderzoek naar de ontwikkelingsgeschiedenis van deze huizen is verschenen in een publicatie van de Stichting Historisch Boerderij-Onderzoek: 'Stolp of salon?', de ontwikkeling gedurende van het huis met aangebouwd 'vierkant' in Broek in Waterland gedurende de 17^e en 18^e eeuw'.

Het blijkt dus dat het bouwtype dat in de discussie wordt aangevoerd wel degelijk een voorbeeld is van een eigentijdse (18^e eeuwse) aanpassing van een oorspronkelijk voorkomend bouwtype.

(*naschrift Jan Deckwitz:*)

In het boek 'Houten Huizen' (1975) zegt H. Janse dat de bewoonde stolpen niet voor agrarische doeleinden zijn gebruikt. Het waren woonvierkanten, voor dat doel waren ze gebruikt. Tijdens de lezing over houtbouw van de heer Janse in De Rijp, enige jaren geleden, vertelde hij hetzelfde. Ik heb hem toen gevraagd waarom in Broek in Waterland volgens hem woonvierkanten werden gebouwd. Hij kon daar geen antwoord op geven maar hield vast aan zijn standpunt.

Janse staat bekend als deskundige op het gebied van houtbouw; op zijn gezag heb ik de opmerking over woonvierkanten gemaakt in het artikel. Goed, van de woonvierkanten is gebleken dat het oorspronkelijk wel degelijk hooibergingen waren. Dan nog blijft mijn opmerking overeind dat er gebouwen waren waarvan het vierkant bewoond werd. Zij het dan dat het in de 18^e eeuw verbouwde boerderijen waren. Met dank voor de correctie van de heer Boschma. ▲

FOTO: MARIA RODENBURG

Op 27 september bezochten de deelnemers van de stolpen-excursie vier fraaie boerderijen op Texel. ▲

Vijzelbergen en hun voorlopers

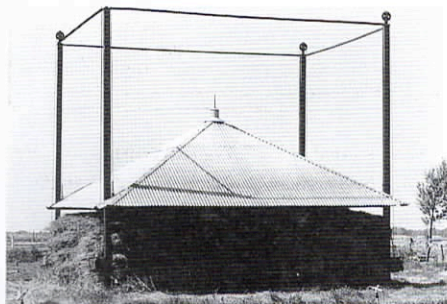
Als je om je heen kijkt, vind je er nog tamelijk veel, palenconstructies met beweegbare kappen. Vijzelbergen worden ze in Noord-Holland genoemd. In andere provincies heten ze hooibergingen of misschien nog wel anders. In de na-oorlogse jaren werden ze vaak geplaatst op boerenerven en nog steeds zijn ze leverbaar. Maar, het is bekend, hooi is uit de gratie en voor gras heb je zo'n bouwwerk niet nodig. Kuilgras werd eerst opgeslagen in silo's. Later kwamen de kuilen, overdekt met zwart landbouwplastic en daarop aardkluiten of erg veel autobanden. Sinds een tiental jaren krijgen de graskuilen concurrentie van grote grasbalen in plastic verpakking. Die zie je nu overal.

Vijzelbergen zijn typisch 20^e eeuwse bouwwerken, sober en doelmatig. De roeden of stijlen zijn stalen H-balken of betonnen palen (22 x 22 cm²). Het dak, ofwel de kap, heeft een houten constructie die met ijzeren golfplaten is bedekt. Aan de onderkant van elke roede zit een lier waarmee de kap omhoog of omlaag gedraaid kan worden, afhankelijk van de hoeveelheid hooi die eronder opgeslagen wordt (een lier bestaat uit een gietijzeren wormlier met trommel en is zelfremmend, zowel voor omhoog als omlaag; oude lieren hadden een tandwiel met een pal).

Als je met vier man bent, kunnen de lieren gelijktijdig worden gedraaid. Als je in je eentje de kap moet opdraaien, draai je eerst één lier 15 slagen om. Daarna doe je hetzelfde bij de volgende roede. Zo werk je steeds allevier de lieren rondom af. De kap komt bij iedere 15 slagen een centimeter of dertig omhoog. Het omhoogdraaien van de kap wordt opvijzelen genoemd, vandaar de naam vijzelberg.

Van klamp tot vijzelberg

Van Uitgeester boeren heb ik gehoord dat vijzelbergen hier geplaatst werden door de firma's Haring uit Boskoop en Vis uit Waddinxveen. Haring had als windvaan een pijl waaruit het jaartal van de bouw was gestanst. Vis heeft een visvorm als windwijzer. Haring bouwde ze van 1910 tot 1980. Vis begon ermee in 1934 en doet het nog wel eens. Laatstgenoemd bedrijf heeft ze

Akersloot 1990. De vierroeden-vijzelberg is het meest voorkomende type. Deze is verplaatst van een boerderij naar een bollenbedrijf. Onder de kap ligt riet opgeslagen.

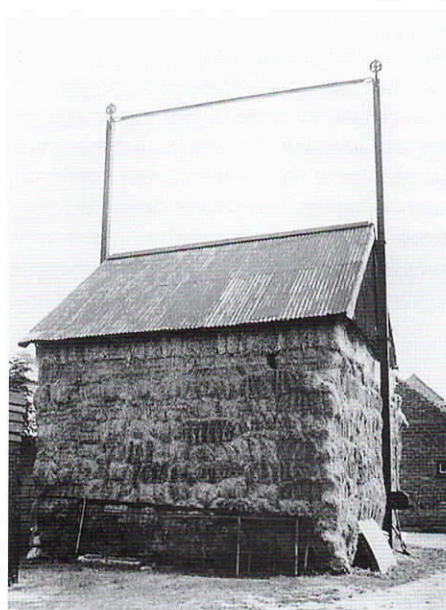

Hooiklamp in Krommeniedijk ± 1976. Een flinke bult hooi. Op de klamp ligt een klampnet dat verzwaaard is met dakpannen. Goed is te zien hoe het hooi vlak is afgestoken. Dat is gebeurd met een ijzeren 'graaf'. Aan de rechterkant is door schapen een groot gat weggevreten.

neergezet in Zuid- en Noord-Holland, Utrecht en ook wel eens in Noord-Brabant. Andere vijzelbergbouwers waren Kuipers uit Nunspeet en Commissaris uit Haarlem. De voorgangers van de vijzelberg met het metalen dak hadden houten palen en een houtgedekte kap. Op de kap was tegen lekkage asfaltpapier aangebracht. De allereerste 19^e eeuwse vijzelbergen hadden vaak een dak met gepotdekselde houten schaaldelen (zie ook: De landelijke bouwkunst in Hollands Noorderkwartier van L. Brandts Buys, pag. 212 e.v.).

De eenvoudigste manier om hooi op te slaan was altijd: het opzetten van een klamp. Deze methode bestaat al eeuwenlang. Tot in de twintigste eeuw werden nog klampen op het erf bij de boerderij gezet. Tegen het inslaan van regenwater werd de klamp afgedekt met riet waar overheen een grofmazig net werd gegooid dat met stenen, brokken hout of dakpannen werd verzwaaard.

Een eveneens heel oude wijze om het hooi

Akersloot 1990. Een zeldzaam geval is deze tweeroeden-vijzelberg met golfplaten zadeldak en houten voor- en achterkant. Hij is een paar jaar terug gesloopt.

Aan het Noordhollands kanaal bij Purmerland, augustus 2003. Hooi ligt opgeslagen in een zes-kante vijzelberg met drie roeden. Ter bescherming van het hooi zijn onder en boven golfplaten aangebracht.

af te dekken was de steltenberg. Deze berg had één, vier, vijf of zes houten roeden waartussen het rieten dak hing. In elke roede was een rij gaten geboord. Hierin werden houten pennen gestoken waar de kap op rustte. Als deze omhoog of omlaag moest, werden de pennen verplaatst. Op een ets van Rembrandt uit 1641 is een steltenberg te zien. Het is komisch dat Piet Mondriaan (1872 - 1944) in zijn jonge jaren een soortgelijke hooiberg heeft geschilderd, die had ook zes roeden. In de provincie Utrecht, de Betuwe en langs de IJssel kun je nog steeds steltenbergen aantreffen. Deze 'schuurbergen' hebben onder en naast de hooiberg gebouwde stallen. De verstelbare kap steekt bij een volle berg meters boven het dak van het stalgedeelte uit. Zo is het hooi zichtbaar tussen stal en kap. Mooi om te zien.

Provincie Utrecht 1980. De hooiberg steekt boven het stalgedeelte uit. Bij een volle berg staat het rieten dak meters hoger. Een dergelijk gebouw heet schuurberg.

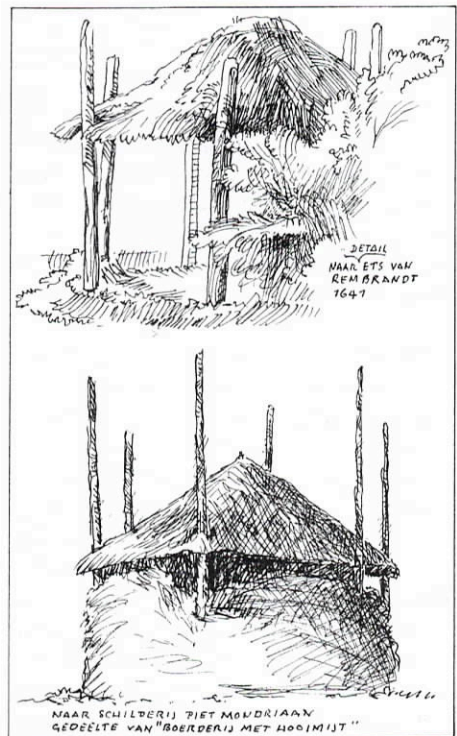
Vooraf in de omgeving van Haarlem werden steltenbergen gebouwd waarvan het ondergedeelte als stal werd gebruikt. Het hooi lag bovenop de stal. De vijzelberg stoelt dus op een traditie die ver teruggaat in de tijd. Evenals dit bij steltenbergen het geval was, zijn er vijzelbergen met zes roeden gebouwd. Maar ook met vier, drie of twee. In de Wijkermeer bij Beverwijk heeft zelfs een ijzeren hooiberging gestaan die één roede had. Dit was echter geen vijzelberg, want de stijl stond in het midden van het opgeslagen hooi. De kap kon daarom niet op en neer gedraaid worden.

Voor hooiopslag worden de bestaande vijzelbergen tegenwoordig vrijwel niet meer gebruikt. Soms bewaart een bollenboer zijn riet en stro onder de kap. Dan weer staan er 's winters caravans of boten onder. Een nieuwe trend is het dichtmaken van de berg met houten of metalen wanden. Je hebt dan een flinke schuur, want bijvoorbeeld een vierroeden-vijzelberg kan een grondoppervlak hebben van wel 10 bij 10 vierkante meter. En het is geen dure schuur.

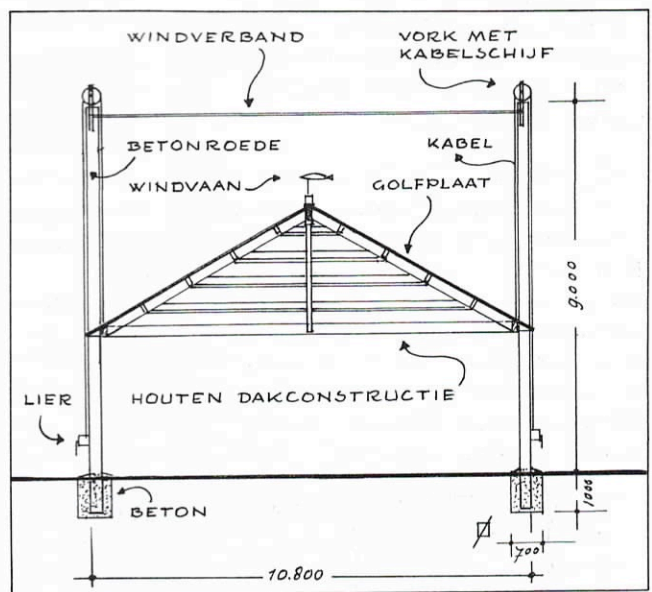
Zoals gezegd, je ziet ze nog steeds vaak staan op boerenerven. Het leuke van het eenvoudige agrarische bouwwerk is, dat er zo duidelijk de lijnen van de Noord-Hollandse boerderij in te herkennen zijn. Let maar eens op het piramidevormige dak en de vier stijlen. In zekere zin is een vijzelberg een abstractie van de stolpboerderij, het gebouw waar we zo goed bevriend mee zijn.

Jan Deckwitz

Met dank aan: De firma M. Vis in Waddinxveen; Gerrit Winter, Bart Groen en Henk Putter in Uitgeest.

Rembrandt etste een steltenberg met zes roeden. Piet Mondriaan schilderde een gelijksoortig bouwwerk.

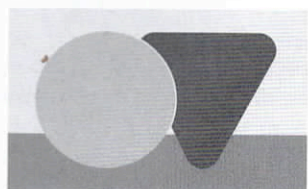

De tekening van een 'vierkante hooiberging' kregen wij van de firma M. Vis uit Waddinxveen. De vijzelberg bestaat uit vier betonnen roeden of stijlen en een beweegbaar dak. Het dak heeft aan de binnenkant een houtconstructie. Deze is met ijzeren golfplaten bedekt.

Aan de onderkant van elke roede zit een lier waarmee het dak omhoog of omlaag gedraaid kan worden. Vanaf iedere lier loopt een kabel omhoog die aan de bovenkant van de roede over een schijf loopt.

Dan gaat de kabel omlaag naar de kap, waar hij met een harpsluiting aan vastgemaakt is.

Aan de bovenkant van de constructie van de vijzelberg lopen vier windverbanden elk van de ene naar de andere roede. Windverbanden zijn horizontale gegalvaniseerde ijzeren pijpen (doorsnede 70 mm, wanddikte 2,5 mm). Zij zorgen voor de stevigheid tussen de verticale roeden. Op de kap staat een windvaan.

SCHILDERSBEDRIJF VAN BENSCHOP

schilderen - behangen - beglazen - kleuradviezen - decoraties - onderhoudsschema's - klein onderhoud

DE VERFFRAAIER!

Uw kostbare stolpboerderij wordt door ons deskundig en k(l)eurig verzorgd!

Kerkstraat 40
1687 AS WOGNUM

0229 - 575 243
0622 - 799 263

www.vanbenschop.nl

info@vanbenschop.nl

Frans Commandeur

Tuinontwerpen

- ontwerp en advies
- projectbegeleiding
- aanleg en onderhoud
- (authentieke) fruitbomen

Bernhardstraat 23, 1616 BH Hoogkarspel
tel: 0228-567263 • fax: 0228-567283
mobiel: 06-51207915
www.franscommandeur.nl

DOOZING
AANNEMERIJ & HOUTHANDEL

- GROTE SORTERING
GEBRUIKTE DAKPANNEN
- NIEUW EN GEBRUIKT HOUT
- DIVERSE SOORTEN AUTHENTIEKE
DEUREN/DAKRAMEN/SANITAIR

Nijverheidsweg 14 - 1751 HG Schagerbrug
Telefoon 0224 57 19 60

buro architect w.schagen h.b.o. b.n.a.
leijerdijk 13 1733 ja nieuwe niodorp telefoon (0226) 411644 fax 413104

LAST VAN HOUTWORM? BEL GRATIS: 0800 - 0242000

Attack Pestcontrol is reeds 35 jaar gespecialiseerd in houtverduurzaming en vogelwering.

Gratis vrijblijvend inspectie en advies.

Door heel Nederland.

ALKMAAR

ATTACK
DE BESTE VERDEDIGING

S.V.O.
GEDIPLOMEERD

VOORHEEN ZUURBIER'S ONGEDIERTEBESTRIJDING

De wilg in het landschap

Knotwilgen en knotessen zijn al eeuwen lang niet meer weg te denken uit het Noord-Hollandse of het West-Friese landschap. Hun aantal is de afgelopen jaren echter sterk verminderd. De geschiedenis van de West-Friese bevolking en hun midelen van bestaan wordt hierdoor steeds minder zichtbaar. Hiermee gaat de identiteit van het landschap verloren. Het gevolg is dat de inwoners van deze regio, evenals bezoekers van deze streek, dit gebied zien als één van de vele andere delen van Nederland. De charme van West-Friesland wordt op deze manier snel vergeten met alle nadelen van dien. Als de mensen die hier wonen een goed gevoel krijgen bij het beleven van de omgeving dan

hebben ze graag iets over voor het behoud en de ontwikkeling van het landschap, de natuur en de bewoners. Een rij oude knotwilgen, schuin hangend over een slootkant maakt onder meer juist die gevoelens wakker.

Wilgen knotten

De Knotwerkgroep van het IVN West-Friesland heeft dit seizoen nog tijd over om

knotbomen te snoeien van particuliere eigenaren. Het seizoen loopt tot en met maart 2004. De werkzaamheden bestaan uit het snoeien of knotten van wilgen, essen en soms andere bomen. Dit werk wordt al jaren lang gedaan door de leden van de knotwerkgroep zonder dat zij er voor betaald worden. Degene bij wie het werk verricht wordt hoeft alleen maar een vast bedrag te betalen als onkostenvergoeding.

De knotwerkgroep van het IVN onderhoudt al jaren lang de knotbomen van particuliere eigenaren die veel werk hebben aan het onderhoud van het erf om hun huis. Dit onderhoudswerk kan zo veel tijd en geld kosten dat het leidt tot achterstallig onderhoud en verval. Een loonwerker of hovenier vragen om de essen of wilgen te knotten kan behoorlijk in de papieren lopen, zeker als er sprake is van een groot aantal bomen. Ook het afvoeren of verwerken van de afgezaagde takken kan veel moeite kosten. De vrijwilligers van de werkgroep hebben plezier in dit werk en hebben graag iets over voor het behoud van de knotbomen in het West-Friese landschap. Overigens houdt dit niet in dat elke knotboom kan rekenen op onderhoud door de werkgroep. De plaats waar de knotbomen staan speelt hierbij een rol i.v.m. de samenhang met het erf, de gebouwen en het natuurlijke leven. Het werkgebied beperkt zich grofweg tot de dertien West-Friese gemeenten.

Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met:
L. van Wegen, T: 0228-31 68 25
E: wegen@quicknet.nl

Congres doet stolpen

Eind oktober is er in Amersfoort een vierdaags internationaal congres gehouden van het ICOMOS-CIAV, met als onderwerp 'The future of historic farm buildings in a changing society'. ICOMOS staat voor International Council for Monuments and Sites en CIAV is het Committee International d'Architecture Vernaculaire. Ruim 80 deskundigen op het gebied van landelijke bouwkunst uit zo'n 40 landen bogen zich over de problemen van boerderijen 'all over the world'.

Via interessante inleidingen passeerden koffieboerderijen uit Guatemala, hoeven uit Macedonië, Slovenië en Bohemen, Dutch barns (echt waar!) in de omgeving van New York, Casinas (een soort hofboerderijen) uit Noord-Italië en allerlei typen rural English Heritage in heel Groot-Brittannië. Afwijzing was er met nieuwe boerderij-ontwerpen in Nederland, het Stavardaproject uit Italië en houtconstructies in Zeeuwse boerderijen. Bekende problemen bleken van overal: leegloop, verwaarlozing en sloop. Het congres besloot met een slotconclusie als onderdeel van de officiële afsluiting van het jaar van de boerderij op 25 oktober. De grootste internationale gemene deler bestond ongeveer uit de zeer ingekorte, maar kernachtige en strijdvaardige slogan: 'Use them, or loose them!' Een van de vier

studiedagen stond in het teken van het echte platteland en echte boerderijen met een excursie o.a. naar Noord-Holland. In Schagen werd de museumboerderij Vreeburg bezocht en in Enkhuizen een pas gerestaureerde langhuisboerderij met kapberg aan het Handvastwater en een leegstaande normaalstolp aan de Noorderweg (binnenkort zorgvuldig verbouwd tot zorgboerderij). ▲

stolpenwinkel

Postcode en woonplaats: _____

Naam: _____

Adres: _____

Ik bestel hierbij: *(alle bestellingen inclusief verzendkosten)*

- ... ex. Fietskaart 1: Hoorn-Hoogwoud à € 2,-
- ... ex. Fietskaart 2: Medemblik-Hoogwoud à € 2,-
- ... ex. Fietskaart 3: Schagen-Hoogwoud à € 2,-
- ... ex. Fietskaart 4: Schagen-Callantsoog à € 2,-
- ... ex. Fietskaart 5: Wieringen à € 2,-
- ... ex. Fietskaart Beemster-De Rijk-Zeevang à € 4,50
- ... ex. videoband Stolp in Zicht à € 16,-
- ... ex. dvd Stolp in Zicht à € 24,-

Bij de bestelling wordt een acceptgiro bijgeleverd.

Uw bestelling wordt zo snel mogelijk uitgevoerd, echter kunnen wij geen vastgestelde levertijd garanderen.

Uitknippen en in een gefrankeerde envelop opsturen naar:
Secretariaat Boerderijstichting Noord-Holland, Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen.
Per fax bestellen: 072- 581 68 87; per e-mail: stolpen@xs4all.nl

Brandverzekering?

Prima verzekerd bij Univé.

Lage premie, goede voorwaarden en een uitstekende service!

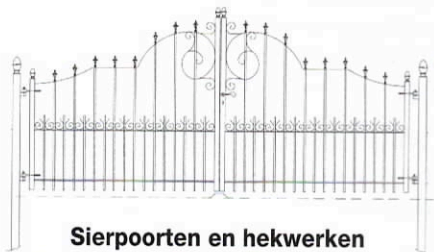
UNIVÉ
VERZEKERINGEN

Daar plukt u de vruchten van!

Andijk, Bovenkarspel, Medemblik,
Middenmeer, Schagen en Venhuizen
(0227) 54 00 40
e-mail: hollandsnoorden@unive.nl

op/maat

Postbus 566 1620 AN Hoorn
Diodeweg 4 1627 LL Hoorn
Telefoon (0229) 28 10 40
Fax (0229) 28 10 44
E-mail metaal@opmaatwf.nl

**Sierpoorten en hekwerken
in diverse stijlen en uitvoeringen**

MAATWERK IN:

**KOZIJNEN
RAMEN
DEUREN
TRAPPEN
LIJSTWERK**

Visser Hraam

Tel. (075) 617 79 84, Zaandam

Sfeer van

HANG- EN SLUITWERK
WEIJNTJES
EXCLUSIEF UIT VOORRAAD

Amsterdam Centrum - Amsterdam Z.O. - Utrecht
Naarden - Den Bosch - e-mail info@weijntjes.nl

ARNOLD'S
BOUWMATERIALEN

**in- en verkoop
oude bouwmaterialen**

met name:

oude handvorm metselstenen
(Waal-, Vecht- en Rijnformaat),
plavuizen, tegels,
oude straatklinkers, etc.

Corr.adres: Magnusstraat 19, 1741 GP Schagen
Tel/fax: 0224 - 21 72 11 Mobiel: 06 - 53 85 88 66
Opslag: Nijverheidsweg 14 Schagerbrug

NVOB

AANNEMERSBEDRIJF
BRAAK-BEEMSTER BV

Utiliteitsbouw • Bungalows • Bouwadvies
Verbouwingen • Onderhoud/Reparaties

Postbus 70, 1462 ZH Middenbeemster
Tel. 0299-681436/683201 - Fax 0299-683945

*Sinds 1924 een
begrip in de regio*

S I J M

RIETDEKKERSBEDRIJF

DORPSSTRAAT 179 1689 GB ZWAAG
TELEFOON: 0229 - 262140 FAX: 0229 - 581108

de Zinger
Traditionele stijlinterieurs

Ontwerp en uitvoering van
interieurbetimmeringen
in traditionele en
landelijke bouwstijl.

Gespecialiseerd in:

keukeninterieurs met onopvallend
geïntegreerd hedendaags comfort.

Toonkamer en opslag:

Noorddijk 18, Noordbeemster
Telefoon 0299 690273
Geopend: dinsdag t/m zaterdag
van 11.00 tot 17.00 uur.

Dealer van: Farrow & Ball
Traditionele verven en behang

Meer dan 100 authentieke kleuren
voor binnen en buiten.
Tevens voor de vakhandel.

**Antieke bouwmaterialen
en restauratiewerken.**

Boerderijen in film en boek

STOLP IN ZICHT

In het kader van 2003 Jaar van de Boerderij stelde cineaste Jenny Maarschalk (Zapzebra Producties) m.m.v. Hilde de Haan en Ids Haagsma (research en scenario) de documentaire *Stolp in Zicht* samen. De film geeft een veelzijdig beeld van de Noord-Hollandse stolpboerderij. Er zijn drie afleveringen van elk ca. 12 minuten met telkens een eigen thema:

De constructie ('Een heel lichte constructie voor een enorme inhoud'). Hierin worden geschiedenis en details getoond met o.a. interviews met een aannemer die zijn eigen stolp verbouwt; een stolpbewoner die zelf de houtverbindingen voor de restauratie van de vierkantsconstructie maakt en een architect die zich bij het ontwerp voor een nieuw gemeentehuis liet leiden door de constructie en vorm van de stolp.

Het wonen ('Elke generatie maakt binnen weer wat nieuws'). Gewijd aan het woongedeelte van de stolpboerderij. Getoond worden de pronkkamers; bedsteden en schildertechnieken. De bewoners van authentieke stopinterieurs komen aan het woord en bovendien bewoners die samen met een binnenhuisarchitect een modern interieur in een honderdjarige boerderij aanbrachten.

De agrarische functie ('Mijn vader had af en toe een melkertje'). De film toont het werkgedeelte van een nog in bedrijf zijnde melkveehouderij in een stolp en in een dakpankapberg met toelichting van de agrariërs. Ook een biologisch bedrijf in een kaakberg waarbij als nevenactiviteit educatieve rondleidingen voor schoolklassen plaatsvinden.

De actuele en interessante documentaire met de drie delen is voor leden met 25% reductie aan te schaffen via de bon in deze Nieuwsbrief (DVD € 24,-, VHS: € 16,-). Aangeraden!

DE STOLP TE KIJK

De heruitgave van het boek *De Stolp te Kijk* heeft nog even op zich laten wachten en zal omstreeks februari/maart 2004 het licht zien. Het boek dateert van 1991 (derde druk) is al een jaar of vier totaal uitverkocht. Het hoofdstuk over de relatie met het landschap en het agrarisch bedrijf van Johan Schilstra wordt, met enige actualisering, opnieuw opgenomen. Zo ook -ongewijzigd- het verhaal over de ontwikkeling van de stolpboerderij van L. Brandts Buys.

Het hoofdstuk van Cornelis de Jong over typische verschijningsvormen, kenmerkende details en voorbeelden van herbestemming is aangevuld met nieuwe voorbeelden.

Toegevoegd wordt een hoofdstuk waarin zeven met de stolp betrokkenen vertellen over hun ervaringen en toekomstverwachtingen op het gebied van de agrarische ontwikkeling, het provinciaal en gemeentelijk beleid, de monumentenzorg, de markt (makelaardij) en de problemen die bij het advieswerk aan stolpbewoners aan de orde komen.

Het boek is met de bon in de Nieuwsbrief van april 2004 te bestellen en is vervolgens in de boekhandel verkrijgbaar.

LEVEN EN WERKEN IN EN OM DE STOLPBOERDERIJ TUSSEN 1650 EN 1950

Een boek over de agrarische functie van de stolpboerderij en het wonen van de boerenfamilie in vroeger eeuwen. In Noord-Holland voldeed de stolp gedurende ruim drie eeuwen bijna onveranderd aan de eisen voor het leven en werken van de boer en boerin en hun gezin. Op basis van ervaring en literatuurstudie schetst auteur/boerenzoon Jaap N. de Wit het wel en wee van de bewoners van een Beemsterstolp. Hij geeft na een inleiding over de historie van Noord-Holland en de drooglegging van de Beemster een beeld van de vroegere leef- en werkwijze. Naast akkerbouw was de veehouderij met melk, boter en kaas de belangrijkste bron van inkomsten. Beschreven wordt waarom deze producten afhankelijk van het economisch tij een wisselende bron voor welvaart of armoede waren. De geleidelijke overgang van de zuivelbereiding van boerderij naar fabriek (tot 1950) vormt het sluitstuk.

Het boek, met vele illustraties, is voor € 12,- te verkrijgen bij het Infocenter Beemster, Middenweg 185, Middenbeemster; bij een aantal boekhandels en musea in de regio of te bestellen bij de auteur/uitgever: J.N. de Wit, Veldheimweg 2, 6871 CD Renkum, T: 0317-31 50 18, E: Jaap.de Wit@wx.nl

(geen familie zijnde is J.N. (Jaap) de Wit uit Schagen al een aantal jaren bezig met de geschiedenis van de boerderijen in en rond Schagen. Hij publiceert regelmatig artikelen in de Schager Courant (met eigen tekeningen) en bereidt een boek voor van de bestaande en verdwenen boerderijen in zijn woonplaats).

BOERDERIJEN IN LIMMEN

Auteur C.N. (Cees) Druiven belicht in het boek *Boerderijen in Limmen* en bovendien de historie van de voormalige hofstede Clevesteijn en het armenhuisje De Kamers. Het dorp Limmen met zijn typische kavel- en wegestructuur van de zandgronden is aan de nieuwbouwgrillen niet ontkomen en veel van het karakteristieke dorpspatroon verdween. Een doorwrocht, fraai uitgevoerd werk waarin de agrarische geschiedenis (veelal gemengd bedrijf met bollenteelt) aan de orde komt, de aantallen boerenbehuizingen door de eeuwen heen, de bouwwijze en het gebruik van de boerderijen in Limmen. Per boerderij is de bouwgeschiedenis en de loop der bewoning vermeld, met vele wetenswaardigheden die het boek ook voor niet-Limmenaren interessant maken. Tal van afbeeldingen, enkele genealogische schema's, lijst van agrarische bedrijven, persoonsregister en verklaring van begrippenkaartje.

Het boek telt 272 pagina's en is voor € 25,- (excl. portokosten) verkrijgbaar bij boekhandel te Alkmaar, Heiloo, Castricum en Uitgeest en bovendien bij de auteur: C.N. Druiven, Hogeweg 149, 1906 CG Limmen T: 072-505 27 08.

BOERDERIJEN IN HEEMSKERK

De boerderijen-inventarisatie van de Historische Kring Heemskerk waarbij 73 boerderijen werden opgenomen, vormde de aanleiding en basis voor een uitgave over 34 nog bestaande boerderijen met hun historische achtergrond en bewonersgeschiedenis. Vier ervan zijn nog agrarisch in bedrijf met in de wintertijd koeien op stal, in gesprekken geven de bewoners een beeld van het dagelijkse leven en de toekomstverwachting. Ook zijn de verdwenen boerderijen beschreven. De fraai verzorgde uitgave biedt een veelzijdig beeld van de ontwikkeling van een Kennemerlands dorp dat in relatief korte tijd van een agrarische nederzetting met veeteelt, akkerbouw en tuinbouw, uitgroeide naar een stad van bijna 40.000 inwoners. Vele sporen van een boerengemeenschap door de eeuwen heen verdwenen op rigoureuze wijze en alle stolpen in het (huidige) centrum zijn gesloopt. Het boek (vijftiende jaargang, nummer 30), met vele (historische) afbeeldingen, kaart waarop de boerderijen zijn aangegeven en registers

Vervolg op pagina 16

STOLPEN IN HET NIEUWS

Uit het Noordhollands Dagblad, verzameld door Ed Dekker, journalist.

De stolp Hoochhoutwout te Hoogwoud heeft het mooiste boeren erf van de provincie en daarmee de Erfgoedtrofee (categorie Niet-agrarisch) gewonnen. De stolp met erf van Tom Smit in WESTBEEMSTER kreeg de prijs in de categorie Agrarisch.

Een wooncomplex met daarin achttien appartementen, plus parkeerkelder. Dit plan wil een projectontwikkelaar verwezenlijken in ALKMAAR op de plek van een verbrande stolp nabij de Friesebrug.

De gemeente heeft nadere eisen gesteld aan nieuwe appartementen in stolpen op TEXEL. Het vloeroppervlak moet een oppervlakte hebben van minimaal 55 m².

Stolp d'Hofstede Swaegh siert de maand juni 2004 van de jaarlijkse monumentenkaler Hoorn, de achtste op rij. De kalender toont in de dorpen ZWAAG en BLOKKER bijzondere gebouwen.

De gemeente steunt de pogingen van de eigenaar om een stolp in BOVENKARSPER al na zes jaar te verlossen van het predikaat monument. De stolp zou onbewoonbaar zijn. De status van rijksmonument staat sloop niet toe.

Mogelijke sloop speelt ook in BERGEN. De erfgenamen willen af van de stolp 'Midwoud'. Drie gezinnen die in en rond de boerderij wonen, verzetten zich. Volgens hen voert de oorsprong terug naar de 17e eeuw. De gemeente heeft al een sloopvergunning verleend.

Kinderopvang in de Olmenhoeve in DE WAAL? De eigenares heeft bij de gemeente Texel een plan ingediend voor de opvang van maximaal twaalf kinderen in haar stolp. Het college wil meewerken.

Het startsein is gegeven voor een ingrijpende restauratie van museumboerderij Jan Lont in STROE, gevestigd in een monumentale stolp. Opdrachtgever is Stichting Behoud Wieringer Boerderij.

De eigenaar van partycentrum De Nadorst in BLOKKER vecht het besluit van de gemeente aan om het stolpgedeelte van het complex aan te merken als gemeentelijke monument. Gevreesd wordt voor allerlei extra kosten. De stolp heette vroeger Landlust.

Een brand heeft een monumentale stolp op TEXEL geheel in de as gelegd. Vermoedelijk hebben vonken uit de open haard de brand veroorzaakt.

Wonen en werken op één plek, dat is het doel van 'De Nieuwe Proef', als nieuwe woon- en werkvereniging in de WOGMEER. Centraal daarbij staat de stolp Jacob van Duven-Voorde, die eerder onderdak bood aan de Proefboerderij Noord-Holland.

Hergebruik van een vierkant, maar niet op dezelfde plaats. Na sloop van een boerderij in HEM gaat het houten karkas een nieuw leven tegemoet in een te bouwen woonstolp in Wijdenes. Het vierkant is in delen vervoerd. In Hem zal een dubbel te bewonen stolp terugkeren. ▲

Vervolg van pagina 15

van boerderijen en personen is voor € 8,50 (excl. portokosten) te bestellen bij het secretariaat: postbus 46, 1960 AA Heemskerk T: 0251-25 15 72 E: go.stavenuiter@hetnet.nl

BOERDERIJEN OP WIERINGEN

Een kloek boek, samengesteld door de werkgroep Boerderijen van de Historische Vereniging Wieringen. Met harde kaft en zwart-wit binnenwerk waarin alle boerderijen inventarisatiegewijs voorkomen. Elke stolp en elke skuurskotboerderij met minimaal een eigen pagina.

Uitgave van de Historische Vereniging Wieringen, T: 0227-59 39 97, ISBN 90-9016965-2, 240 pag. € 20,-.

BOEREN IN EN ROND EDAM

Binnen de stadsgrenzen van Edam floreerden ooit 30 agrarische (stolp-) boerderijen. De geschiedenis van deze boerderijen, het bedrijf en hun bewoners is opgetekend in een uitgave van de Vereniging Oud Edam.

HET BOERDERIJENBOEK

Monumentale boerderijen in het hele land passeren de revue in dit door de SHBO samengestelde boek. Met typologie per provincie, bouwkundige opzet en uiteenzetting over het wonen en werken in verleden en heden.

Waanders, ISBN 90-400.8808, 448 pag. € 14,50.

BINNEN BIJ BOEREN

Gewijd aan interieurs van 26 boerderijen in het hele land met beeld en beschrijving van het woongedeelte en het werkgedeelte. Waanders, ISBN 90-400-8885-3, 238 pag. € 34,90. ▲

Nieuwsbrief nr. 38 van de Boerderijenstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp', december 2003.

Secretariaat: Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen, telefoon 072 - 581 68 88 (ma t/m vr 10-13 uur), fax 072 - 581 68 87, e-mail stolpen@xs4all.nl

website: www.boerderijenstichting.nl

Giro 338181 t.g.v. Boerderijenstichting Noord-Holland, Bergen NH.

Redactie: Mart Groentjes en Willem Messchaert

Grafische verzorging en advertenties: Carla Buijsman, Le Bureau, Zwaag (0229 - 21 73 46)

Druk: Meco Offset, Zwaag

Oplage: 2.200 exemplaren

De nieuwsbrief verschijnt 3 maal per jaar.

ISSN 1566-8843

Het bestuur van de Boerderijenstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp':

E. Vermeer (voorzitter)
Larixplantsoen 15, 1702 XG Heerhugowaard

M. Groentjes (secretaris)
Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen

J. van Diepen (penningmeester)
Zuiderdracht 14, 1696 AL Oosterblokker

W. Messchaert (perscontacten, vierkantdeling)
Stierop 1, 1911 NG Uitgeest

S. Douma, Schermerhorn
C. de Jong, Middenbeemster
N. de Vreeze, Alkmaar
W. Schermerhorn, Grootchermer
F. Truijen, Zuiderwoude
P. Verhoeven, Heerhugowaard
A. Zandt, Twisk
A. Bolt, Rijsenhout
A. van Seijen, Driehuizen

De adviseringscommissie:

S. Douma, A. Geertman (boerenerven), C. de Jong, ing. P.J. Prett (secretaris) en F. Truijen.

Advisering

Het is voor leden mogelijk adviezen m.b.t. constructief-technische en esthetische onderwerpen 'op locatie' uit te brengen. Voor een dergelijk (eerste) advies wordt een bijdrage van € 70,- in rekening gebracht.

Verzoeken om advies te richten aan de secretaris van de adviseringscommissie: ing. P.J. Prett, Kanaaldijk 142, 1831 BA Koedijk. Telefonisch dagelijks bereikbaar van 10-16 uur: 072 - 562 47 05.

Stolpjes

- Lidmaatschap van de Vrienden van de stolp is € 15,- per jaar (meer mag).
- Geef tijdig eventuele adreswijziging door!
- Bij acceptgirokaart-overschrijving graag uw naam en adres vermelden.